

Who Needs Candlelight Anyway?

I. Requirement to Benefit

1. האגודה מסכת שבת פרק ב - במה מדליקין סימן מה (R. Alexander Zuslin Ha-kohen, 1300's Germany) ובקיין יכול לאכול לאור היום שלא במקום הנר, ובקיין יעשו נרות ארוכים שלא יכבו קודם לילה ואם לא יעשו כן הוי ברכה לבטלה דשרגא בטיהרא מאי מהניא.

2. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רסג סעיף ט המדליקין בזויות הבית ואוכלים בחצר, אם אין הנרות ארוכות שדולקות עד הלילה הוי ברכה לבטלה.

3. משנה ברורה סימן רסג ס"ק מא הוי ברכה לבטלה - שכיון שאינו יכול לעשות שום תשמיש אצלן כשחוזר אח"כ לביתו בלילה שלא יכשל בעץ ואבן לית ביה משום שלום בית ואם בבית שהדליק היה קצת חשך ומשתמש שם שום דבר לאור הנרות לצורך סעודה ליכא איסורא אף שאין דולקת עד הלילה ואף שאוכל בחצר:

II. תוספת אורה (Additional Light)

4. שו"ת מהרי"ל סימן נג (R. Yaakov b. Moshe Moellin, 1300's Germany) תשובה על הנשים המדליקין בבהכ"נ ומברכין, אם היו מדליקים נרות שלהם או לוקחות נרות לשם כך, ומוסיפין אותם על נרות בבית הכנסת שבלאו הכי [שם], היה קצת נרא' ליישב מנהגא כי אלו הנוספים לידן חשיב לשלום בית, אף על גב דבלאו הכי איכא נרות טובא בבית הכנסת, מידי דהוה ב' וג' בעלי בתים אוכלים במקום אחד, כל אחד מברך על מנורה שלו, אף על פי שיש כבר אורה מרובה. אף על גב שהא"ז גמגם בזה מכל מקום יש מנהגינ' הכי. ובעניות דעתי נ"ל ליישב דכל מה דמיתוסף אורה יש ביה שלום בית טפי ושמחה יתירה להנאת אורה בכל זויות וזויות, דבכה"ג מדליקין נרות בבית הכנסת בי"ט, אף על גב דשרגא בטיהרא מאי מהניא, וכתב מהר"ם הטעם בתשובה דלא הוה נר של בטלה, דכל מה דמיתוסף נרות נהנה וחשיבה צורך היום ומצותו, ה"נ כל מה דמוסיף אורה חשיב הנאה טפי, וכן בבית הכנסת אי הוה מוסיפין הוה אור טפי ועשוי להאיר.

5. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רסג סעיף ח ב' או ג' בעלי בתים אוכלים במקום א', י"א שכל אחד מברך על מנורה שלו, ויש מגמגם בדבר. ונכון לזהר בספק ברכות ולא יברך אלא אחד. הגה: אבל אנו אין נוהגין כן.

6. אליה רבה סימן רסג (R. Eliyahu b. R. Binyamin Wolf Shapiro, 1600's Prague) (יח) מברך וכו'. דוקא בשלכל אחד מנורה מפני עצמו בזוית אחר כדי שיהא מאירים כל הזויות, אבל מנורה אחת שיש לה הרבה פיות אין מברך אלא אחד (של"ה דף קל"ב שבת נר מצוה, ד"ה הבי"י סימן רסג). אבל שמעתי זקני הגאון ז"ל פסק [דלא] כוותיה, וכן מסתבר (מבפמוטת) [בפמוטות] שלנו אם דולק כל הנרות אזי האור ממשיך לכל הזויות, ועוד דא"כ כשיש שני מנורות זה אצל זה לא יברכו, ולא משמע הכי מרמ"א ופוסקים, ועוד דכל שמרכין נרות אף במקום אחד נתוסף אורה בכל החדר. גם נ"ל ראייה מתשובות מהרי"ל סימן נ"ג מקור דין זה דמייתי ראייה ממדליקין נרות ביום טוב בבית הכנסת אף דשרגא בטיהרא מאי מהניא, אלא כל מה דמתוסף אורה חשוב הנאה טפי עיין שם, הרי דהתם שהוא יום ממש והוא אור בכל בית הכנסת אפ"ה חשבינן ליה הנאה טפי:

7. משנה ברורה סימן רסג ס"ק לז, מ (לז) אין נוהגין וכו' - אלא כדעה הראשונה וכתב המ"א בשם השל"ה דמ"מ לא יברכו שנים במנורה אחת שיש לה קנים הרבה ויש מקילין גם בזה. וכתב הפמ"ג דיש לסמוך ע"ז בנשים עניות שאין להם כ"א מנורה אחת: (מ) בחצר - משמע דאם אוכל בבית אף שאין דולקת עד הלילה סגי ולא הוי ברכה לבטלה שאף שעדיין יום יש לו הנאה ושמחה בשעת אכילה מן הנרות. ומצוה מן המובחר שיעשה נרות ארוכות שיהיו דולקות עד הלילה אף שרוצה לאכול מבעוד יום:

¹ Died in the 1349 pogroms resulting from the Black Plague.

III. Lighting in Already Lit Dining Room

8. אליה רבה סימן רסג

(כ) עד הלילה וכו'. שיהא שלום בית כשיבואו מחצר לבית, אבל אם אוכל בבית א"צ שיהיו דולקות עד לילה דכ[ש]השמש באה נהנה מאורה, ועוד דאפשר אף ביום גמור נהנה מאורה טפי כשאוכל שם כדלעיל [א"ר ס"ק יח] בנרות ביום טוב בבית הכנסת, ודלא כמג"א [ס"ק טז].

9. חוט שני שבת סימן פג

ואם המקום מואר צאור חזק כמו פלורוסנט וכיוצא, היו שדנו שצ"ל אין הנרות מוסיפים אורה כלל ואין לצרף עליהם אף לדעת הרמ"א, אמנם האמת נראה שאינו כן, אלא כיון שהנרות מונחים על השלחן שפיר יש השפעה ומוספת מאורם, ושפיר אפשר לצרף עליהם [נ].

וה"ה אם הנרות מונחים בסמוך לשולחן כגון על מדף סמוך לשולחן צאופן שיש השפעה ומוספת אורה מהנרות.

ה"ה שני - עמוד 107 / סדרה - שבת / חלק א' / עמוד 107

10. שמירת שבת כהלכתה פרק מג אות לד

לד. נחלקו הפוסקים, אם אפשר לברך על הדלקת נרות שבת במקום מואר שכבר דלוק בו אור אחר (קעא). ולכן טוב לברך את ברכת ההדלקה באופן שיצא ידי כל הדעות (קעב). ומן הראוי אפוא שהאשה תדליק את נרות השבת ותברך, ורק אחר כך ידליק אחד מבני הבית את מנורות החשמל, או שיכוון את שעון השבת, שבאמצעותו יידלק אור החשמל לאחר מכן, או שהאשה תדליק את אור החשמל לכבוד שבת לפני הדלקת הנרות ותכוון בברכתה גם על אור זה (קעג).

(קעא) עיין סי' רסג סע' ח. ושמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, דצ"ע בנרות של שמן אשר בזמננו לא נהוג כלל להדליקם לכבוד או להרבות באור על ידם ולהינות מריבוי האור ואין משתמש בנר של שמן רק ביום השנה (יארציט) או בבית האבל, וא"כ כשיש כבר אור חזק ובהיר, הרי ליכא כלל שום שמחה יתירה מזה וא"כ אין אפשר לברך על זה, ואולי בגלל שחז"ל קבעו את השמן להידור במצוה, וגם ידוע וניכר שזה לכבוד שבת, ה"ז חשיב כהנאה וגם שמחה.

שמירת שבת כהלכתה - ב / נויבירט, יהושע ישעיה בן אהרן / עמוד 61
הודפס מאתר אוצר החכמה

11. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן כ"ב

איברא דיש לעיין בזה"ז שאור הנרות ממש, לעניין הנאה מריבוי האורה דבא מהנרות, אין בזה כלום, אחרי שאיכא אור החשמל (העלעקטרע)... אבל לעניין מה שגם בזמננו שדולקים בבית נרות החשמל, מדליקות נרות ביום טוב שחל בערב שבת ומברכות, לכאורה תמוה. דבשביל להוסיף אורה אינו כלום, ובשביל מה שאירע שמתקלקל, לא שייך להתיר לעשות מלאכה ביום טוב בשביל דבר שלא מצוי כזה. ומוכרחין לומר דבשביל כבוד השבת נמי הוא צורך גדול דהאדם לעשות, כמו האכילה. שמדאורייתא היה מותר, מטעם דצורכי שבת נעשין ביום טוב, ומדרבנן נמי מותר ע"י עירוב תבשילין, כדאיתא בפסחים דף מ"ו ע"ב לר"ח.

12. תשובות והנהגות כרך ב סימן קנד

ויש מחמירים אף כשמדליקה בחדר אוכל שלעולם תכבה נר אלקטרי ושוב תדליקו ואחר כך תדליק נר שבת והברכה על שניהם ויוצאין בזה גם דעת המחבר, באו"ח סי' רס"ג ס"ח, שחושש שאחר שכבר מודלק אור אין מדליקין טפי בברכה, ואף להרמ"א דמיקל היינו בנרות אבל באלקטרי דהוא כאור יום חוששין דיותר אין להדליק בברכה. ושמעתי שכן נהגו בבית הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, אבל בחדר אוכל נראה דמדינא אין צורך לכבות האלקטרי דאף שיש אור אלקטרי, מ"מ כבוד שבת עם נרות שבת דוקא, אבל כשמדליקה בחדר שינה שעיקרה לא ליכשל בעץ ואבן, והיינו באופן הנ"ל שבבית שמוזמנים בעה"ב מדליק והיא פטורה כב"ב, ראוי לכבות האלקטרי קודם וכמ"ש.

IV. Lighting in Already Lit "Non-Dining" Room

13. פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן רסג

עיינ מ"א דאם מדליק נר בחדר שהולך שם אף שאין אוכל שם, אם לא הדליק במקום אחר מברך על זה, משום שלא יכשל בעץ ואבן. אבל המדליק באכסדרה שאורה רב לאור הלבנה וכדומה, ואין אוכל שם, אין מברך. ואם משמש שם קצת לצורך אכילה³ מברך...

² are cited as agreeing that candles lit in rooms full of light are still considered a fulfillment of כבוד שבת.

³ The (עמ' טז) explains that צורך אכילה ספר ארחות שבת (עמ' טז) is only a preference.